

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Een mogelijk alternatief?

Hof, J. van 't; Zevenbergen, J.

Citation

Hof, J. van &apos, & Zevenbergen, J. (1992). Een mogelijk alternatief? *Bestuurskundige Berichten*, 7(1), 6-8.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233509>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233509>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

heden is dat misschien wel haar belangrijkste en moeilijkste taak. Alle afvaardigingen moeten te vriend gehouden worden en in de oorlogssituatie raakt men snel beledigd. Tot nu toe is alles goed gegaan, maar het kleinste foutje kan grote politieke gevolgen hebben. Zaken als de tafelschikking bevinden zich momenteel onder de belangrijkste die de ambassade te doen heeft.

De republieken

Ondanks alles ziet Zivkovic de toekomst niet al te somber in. Het blijkt ook uit de vredesconferentie dat er altijd wel behoefte zal zijn aan diplomatieke diensten. Zivkovic ziet de toekomst voor "zijn" ambassade ook niet al te somber in. "Buitenlandse politiek is een kost-

bare aangelegenheid." Niet alleen moeter een stelsel van diplomatieke contacten worden opgebouwd, ook zijn er kosten verbonden aan het personeel en aan de aankoop en het onderhoud van gebouwen om de ambassades in te vestigen. De verschillende republieken realiseren zich dat nu misschien nog niet, maar dat komt snel genoeg.

Hij verwacht dat er in bijna alle gevallen een gezamenlijke ambassade zal blijven. Zeker als het gaat om zaken die heel Joegoslavië aangaan. Natuurlijk zullen er mensen zijn die niet naar de Joegoslavische ambassade zullen toegaan, omdat zij dat als een federale organisatie zien, maar dat was voorheen ook al zo en de burgeroorlog heeft nog geen merkbaar verschil opgeleverd. **BB**

Een mogelijk alternatief?

Jantien van 't Hof en John Zevenbergen

Probleem Gestuurd Onderwijs (P.G.O.) is ontwikkeld aan de McMaster University in Hamilton, Canada. In Nederland is deze manier van onderwijs ingevoerd door de universiteit van Maastricht. Wat is de gedachte achter P.G.O. en hoe werkt het nu in de praktijk? Om een antwoord te krijgen op deze vragen zijn we afgereisd naar Nijmegen waar P.G.O. in 1988 binnen het onderwijsprogramma van de studie Beleidswetenschappen een plaatsje heeft weten te veroveren.

De theorie

P.G.O. komt in het kort op het volgende neer. Er is een probleemstelling die de student aan het denken moet zetten. De student probeert het probleem op te lossen met de kennis die hij al heeft over het probleem. Hij houdt dan een aantal vragen over die hij niet kan beantwoorden. Het is nu de bedoeling dat de student gemotiveerd is geworden om de antwoorden op die vragen zelf te vinden. Men werkt in groepjes van twaalf mensen onder leiding van een docent, die tutor genoemd wordt. Ieder probleem wordt aan de hand van een stappenplan, de zogenaamde zevensprong, behandeld:

- Stap 1. Het verhelderen van onduidelijke termen en begrippen.
- Stap 2. Het formuleren van de probleemdefinitie.
- Stap 3. De probleemanalyse: het gezamenlijk brainstormen over de probleemstelling.
- Stap 4. Het systematiseren van mogelijke verklaringen.
- Stap 5. Het formuleren van de leerdoelen: de vragen die verblijven worden gedefinieerd.
- Stap 6. Het zelfstandig zoeken naar de antwoorden op de leerdoelen, o.a. met literatuurstudie en hoorcolleges.
- Stap 7. Nabespreking in de onderwijsgroep.

De student houdt tijdens het blok een logboek bij, waarin hij de leerdoelen beantwoordt. Samen met de bloktoets, waarin voornamelijk vragen in essay-vorm worden gesteld, vormt dit het blokcijfer. Daarnaast is er een voortgangstoets, waarin parate kennis wordt gemeten. Men krijgt een groot aantal vragen, waarvan de student er in de loop van zijn studie steeds meer moet weten. Dit is om te voorkomen dat de student hard leert voor het tentamen en het daarna allemaal weer ongestraft kan vergeten, zoals bij "gewone" tentamens vaak gebeurt.

De praktijk

Het idee achter P.G.O. is mooi, maar wij wilden wel eens weten hoe het in de praktijk werkt. Hiervoor zijn we naar Nijmegen gegaan, waar we in een café aan de Waal een gesprek hadden met drie studenten die ieder op een andere manier met P.G.O. te maken hebben. Arnoud v.d. Ven zat in de faculteitsraad toen P.G.O. werd ingevoerd en heeft alles daarom van dichtbij kunnen volgen. De tweede student, Tom Ikink, heeft aan het P.G.O.-systeem een mooie bijbaan overgehouden. Hij werkt als tutor met de onderwijsgroepen. Eric Doorscheidt krijgt P.G.O. met de universitaire paplepel ingegoten. Hij is de enige van de drie die het P.G.O. aan den lijve heeft ondervonden.

Allereerst vertelden ze ons iets over de studie beleidswetenschappen. Bij deze studie krijgt de student de eerste twee jaar acht vakken die geïntegreerd worden in P.G.O.-blokken. Na dit gemeenschappelijke programma kunnen de studenten zich specialiseren in bijvoorbeeld politicologie, toegepaste economie of bestuur en beleid.

P.G.O. wordt alleen in de eerste anderhalf jaar gegeven. In die tijd heb je acht blokken P.G.O. van elk acht weken. De onderwijsgroep komt twee keer per week twee uur lang bijeen. Voorbeelden van P.G.O.-blokken zijn: "maatschappelijke context van beleid", "instrumentele beleidsvoering", en "global shift, de internationalisering van het bestaan".

Tijdens het blok worden er naast het P.G.O.-vak ook andere vakken gegeven, zoals communicatieve vaardigheden en statistiek. De Nijmeegse studenten krijgen tevens een cursus tekstverwerking en ze zijn verplicht een buitenlandse taal te volgen.

Problemen

De P.G.O.-blokken zijn door verschillende vakgroepen samengesteld. De samenwerking tussen verschillende vakgroepen veroorzaakte een belangrijk probleem van het P.G.O.-systeem. Dit systeem eist namelijk veel van de docenten. Vanwege het brede karakter van het onderwijs moeten docenten zich ook op andere vakgebieden oriënteren. En dat terwijl het systeem toch al zo arbeidsintensief is, vanwege de kleine groepen waarin gewerkt wordt. Tenslotte hebben kleine vakgroepen zoals politicologie en sociale geografie moeite met het systeem, aangezien zij veel moeten investeren in de studenten in de eerste twee jaar, terwijl ze vervolgens de grote massa naar de populaire richtingen zoals bedrijfskunde zien trekken. Het gevolg is dat vakgroepen soms proberen hun aandeel in het P.G.O. af te kopen.

P.G.O. heeft van het begin af aan veel weerstand onder de docenten veroorzaakt. Toen het college van bestuur het plan lanceerde P.G.O. in te voeren, was hun belangrijkste motivatie de teruggelopen studentenaantallen weer op te krikken. Dit is echter niet in het directe belang van de docenten in Nijmegen, aangezien hun baan niet afhangt van het aantal studenten, zoals dit bij een Rijksuniversiteit wel het geval is. Het is zelfs zo dat docenten bij kleine studentenaantallen meer tijd over hebben voor onderzoek.

Naast de docenten zijn ook de studenten niet onverdeeld positief over P.G.O. Na verloop van tijd worden ze het zat telkens op dezelfde manier een probleem te lijf te gaan. Daarnaast kreeg Eric net als veel andere studenten het gevoel dat hij een theoretische basis mist; het blijft allemaal te oppervlakkig.

De voordelen

Toch konden de Nijmeegse studenten ons ook een aantal voordelen van het P.G.O.-systeem noemen. Ten eerste de kleinschaligheid van het onderwijs, waardoor je al in het begin van je studie snel mensen leert kennen. Daarnaast worden er vaardigheden aangeleerd, zoals het spreken in een groep, het luisteren naar elkaar en discussiëren. Ook leert de student om gestructureerd te werken. De verschillende delen van het onderwijs zijn goed op elkaar afgestemd. Tenslotte stimuleren de studenten in Nijmegen elkaar en worden ze goed begeleid (het is zelfs zo dat als je een tijdje niet bij de onderwijsgroep verschijnt, je thuis wordt opgebeld om te vragen waar je blijft).

Doelstelling van de universiteit

Tijdens de discussie over het P.G.O.-systeem bleek dat de visie die men op dit systeem heeft afhankelijk is van de visie die men heeft op de universiteit. Moet een universiteit studenten opleiden voor een bepaald beroep en met het oog daarop praktische vaardigheden aanleren? Of is het de taak van de universiteit om wetenschappelijk gevormde mensen af te leveren? Zo ontdekte Arnoud tot zijn verbazing, dat de huidige student geen wetenschapsfilosofie meer kan volgen, omdat dit vak plaats heeft moeten maken voor de tijdrovende P.G.O.-vakken. De andere twee studenten vonden echter dat de universiteit een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft en daarom studenten naast theoretische kennis ook praktische vaardigheden aan moeten leren, die ze in hun toekomstige functies kun-

nen gebruiken.

Het komt er dus op neer dat de universiteit prioriteiten moet stellen; het moet duidelijk worden wat de doelstelling is van de universiteit. Aan de hand daarvan kan men besluiten P.G.O. al dan niet in te voeren. Minister Ritzen is in ieder geval een voorstander van het P.G.O.-systeem. Het studietempo van P.G.O.-studenten ligt hoger dan dat van andere studenten. Bovendien ziet Ritzen het als taak van de universiteiten om studenten ook praktische vaardigheden te leren. Lock, politiek filosoof (die van politieke theorieën) die naast zijn functie in Leiden voornamelijk in Nijmegen werkzaam is, vindt dat praktische vaardigheden niet op de universiteit thuis horen. Hij weigert dan ook aan het P.G.O.-systeem mee te werken.

Toch krijgen we de indruk dat P.G.O. het in Nijmegen wel zal redden. Langzamerhand leggen de meeste docenten zich bij het systeem neer en verlenen er hun medewerking aan.

Na een middag van heftige discussies over wat wel en wat niet op de universiteit thuis hoort, verlieten we Nijmegen weer. Maar voordat we op de trein stapten, wreven de heren ons nog even onder de neus dat de meeste prominente bestuurskundigen oorspronkelijk uit Nijmegen komen. Even waren we van ons stuk gebracht. Maar toch was het niet moeilijk hier iets tegenin te brengen. Uit het treinraampje vroegen we ze namelijk waar die prominente bestuurskundigen dan gebleven zijn??? Juist, in de Randstad... **BB**

*Bij P.G.O. moet je het antwoord op de vraag zelf vinden, maar soms weet je echt niet meer waar je het zoeken moet...
illustratie: Duncan Bremer*

Bedrijfsleven is "in" bij bestuurskunde

Anne Hans van der Herberg

Onlangs heeft de vakgroep cijfers opgesteld over de aantallen studenten die in het nieuwe DIII programma de verschillende seminars willen gaan volgen. Zoals bekend zal in september dit jaar dat nieuwe DIII-programma worden ingevoerd. En het is zeer ambitieus. Studenten kunnen een zogeheten facet van de bestuurskunde kiezen, zoals "beleid", "bestuur en informatie", "organisatie en human resource management", "rechten bestuur". Ook kies je één zogeheten veld. Zo zijn er velden als "binnenlands bestuur", "onderwijs", "internationaal bestuur", "milieu", "management van de verzorgingsstaat" en "openbaar bestuur en bedrijfsleven".

Wat een verbetering ten opzichte van het oude DIII programma! De vakgroep biedt ons een enorme vergroting van de keuzemogelijkheden. Konden we vroeger seminars volgen speciaal op het gebied van human resource management, of milieu, of onderwijs? Neen. Nu wel! En er komt eindelijk een eind aan het volgen van suffe, massale hoorcolleges in het afstudeerjaar. Ook kunnen docenten nu meer gebruik gaan maken van hun onderzoekservaring op de verschillende gebieden.

Maar wat gebeurt er? Uit de voorlopige keuze van 263 Leidse en Rotterdamse studenten blijkt dat ze massaal kiezen voor een facet waar het woordje "management" in voorkomt; "financieel management", "politiek/bestuurlijk management", en natuurlijk "organisatie en human resource management". Maar liefst 31% van de studenten kiest voor het laatste.

Voor wat betreft de velden is het nog erger. 32% wil het veld "internationaal bestuur" volgen. En veertig procent gaat voor "openbaar bestuur en bedrijfsleven". Elf studenten zijn geïnteresseerd in "milieu" en zestien hebben belangstelling voor het binnenlands bestuur.

Wat een trieste uitslag. Mijn mede studenten kiezen en masse voor die vakken die later het grote geld moeten opleveren. Het woord "management" klinkt goed. Want we willen allemaal manager worden, liefst in het bed-

rijfsleven, nu blijkt dat je bij bestuurskunde niet wordt opgeleid voor de baan van minister in het Kabinet. Het facet "beleid" klinkt veel te saai om te gaan volgen. De vakgroep had er goed aan gedaan om het "beleidsmanagement" te noemen. En het is niet verwonderlijk dat zoveel voor het veld "openbaar bestuur en bedrijfsleven" kiezen. Het klinkt altijd goed als we straks met z'n allen topfunctionaris bij het organisatieadviesbureau Berenschot worden. En waar komt dat "bedrijfsleven" ineens vandaan? Doet de vakgroep onderzoek op dat gebied, of wil zij inspringen op de modetrend van bedrijfsleven is "in"? Ze wil wellicht de uitgelotte en gesjeesdestudenten bedrijfskunde en economie vasthouden. Studenten die dan maar bestuurskunde zijn gaan studeren. Zij die zich, om C.V. redenen, opgeven als studentlid voor het vakgroep-bestuur en dan niets meer van zich laten horen.

Trouwens, ik mis in het rijtje van velden het veld "ontwikkelingsbestuur". Vindt de vakgroep bestuur in ontwikkelingslanden niet belangrijk genoeg meer of wordt er nog een uurtje aandacht aan besteed tijdens een seminar internationaal bestuur?

Toch verbaast mij dit al niet. Al jaren richten studenten bestuurskunde zich op financieel en economisch gerichte vakken. Nu biedt de vakgroep een fantastische verbreding van het onderwijsprogramma en wat doen we? Inderdaad. **BB**